

Sylaby: Literatura 4 (Učitelství pro mateřské školy, KS)

Sylaby vymezují základní témata ke studiu a samostudiu. Některá z témat představují opakování středoškolského učiva, rozšířeného o aspekt literatury pro děti a mládež. Přípravu je vhodné kombinovat s vlastní četbou a samozřejmým předpokladem úspěšného zvládnutí látky je obeznámenost s českými a světovými dějinami daných období (přibližně od sklonku 18. století do současnosti) na úrovni střední školy.

Pro samostudium je zadána literatura v IS (doporučuji nahlédnout i do slovníkových publikací uváděných u předmětu Literatura 1); rozhodně není vhodné čerpat z internetových zdrojů, z cizích výpisků a kolektivně zpracovávaných témat!!!

Není zapotřebí přetěžovat paměť konkrétními daty vydání jednotlivých děl, ale předpokládá se orientovanost v chronologii literárního vývoje s přesností odpovídající periodizaci literárních dějin (k periodizaci na úrovni SŠ viz například Panorama české literatury) – tedy přibližně třetiny století (u 19. století a 1. pol. 20. stol.) a desetiletí (u literatury po r. 1945).

Předpokládá znalost látky z minulého semestru (Literatura 3) – viz sylaby pro daný předmět.

Vhodnou doplňkovou literaturou jsou studie a recenze z časopisu Ladění a z portálu www.iliteratura.cz.

1. Podoby současné autorské poezie pro děti, písňové texty určené dětem, návaznost na nonsensovou a hravou linii folklorní poezie
 - Básnická a hádanková tvorba V. Provazníkové – aktualizace námětů a prostředků z folklorní tvorby
 - Básnická produkce Z. Svěráka, P. Šruta, E. Frynty, J. Vodňanského
 - Synkretismus v koncepci knih P. Nikla (např. Záhádky, Jělěňovití, Blázníček)
 - Ediční návraty: poezie K. Šiktance, Hiršalův skicák
 - Samostudium viz literatura v IS (zejména publikace J. Tomana), vlastní četba.
2. Tematická detabuizace v současné české příběhové próze s dětským hrdinou, inspirace světovou literaturou pro děti (problematika rasismu, handicapu, stáří, nemoci a smrti v literatuře pro nejmenší)
 - Tzv. filozofizace ve světové literatuře pro děti a mládež od 90. let 20. století: Jostein Gaarder
 - Tematická detabuizace v české literatuře pro děti a mládež po r. 1989: problematika multikulturního soužití a rasismu (I. Březinová, H. Doskočilová), handicapu sociálního, fyzického i mentálního (M.

Drijverová, E. Bernardinová, I. Procházková, tvorba handicapovaných autorů), tematika stáří, nemoci a smrti (H. Doskočilová, I. Březinová, I. Procházková).

- Samostudium viz literatura v IS (zejména publikace Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století), vlastní četba.

3. Adaptace lidových pohádek a pověstí pro děti, regionalismus a dětská literatura

- **Lidová pohádka v současných adaptacích (např. V. Hulpach, Z. Nováková)**
- **Nově objevované tematické okruhy (židovské pohádky, romské pohádky, biblické látky)**
- **Nové adaptace starých českých pověstí (A. Ježková), pověst'ová tvorba pro předčtenáře (O. Sirovátka, pokusy M. Drijverové).**

- Samostudium viz literatura v IS
- Další doporučená literatura:
Toman, J. Literární adaptace lidové pohádky. In *Cesty současné literatury pro děti a mládež*. Brno: BM Typo, 2005.
Sirovátka, O. *Česká pohádka a pověst v lidové tradici a dětské literatuře*. Brno: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1998.

4. Skladba a struktura časopisů pro předčtenáře, role komiksu a kresleného seriálu jako synkretických žánrů v rozvíjení interpretačních aktivit dítěte předčtenářského věku

- **Vývoj dětského časopisectví, historie časopisů Mateřídouška, Sluníčko**
- **Komiks a kreslený seriál v české literatuře pro děti (J. Lada, O. Sekora, V. Faltová – D. Lhotová, Z. K. Slabý, A. Born – S. Hrnčíř aj.)**
- **Rozvoj obrázkové knížky pro děti (M. Lukešová – J. Kudláček, Z. Miler, D. Urbánková, M. Skala, M. Rezková – L. Urbánek, Vhrstí), adresátská mnohoznačnost obrázkových knížek (P. Sís, R. Fučíková, L. Seifertová)**

- Samostudium viz literatura v IS
- Další doporučená literatura: Šubrtová, M. V hájemství dětského světa - podoby současné obrázkové knížky pro děti. In *Komunikace s dětmi a mládeží - spojující i rozdělující*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita, 2009. od s. 285-290, 6 s. ISBN 978-80-7368-765-6.
Příslušná hesla ve Slovníku českých literárních časopisů (...) 1945-2000.

- 5. Nebezpečí triviality a kýče v literatuře pro děti, znaky triviální literatury v textech určených nejmenším dětem.**
- **Znaky triviální literatury**
 - **Příklady triviality a kýče v literatuře pro děti**
 - Samostudium viz publikace J. Tomana
- 6. Televizní pořady adresované dětem, souvislosti a vztahy televizních a literárních adaptací, analýza vybraných pořadů**
- **Orientace ve skladbě televizních pořadů určených nejmenším dětem v základní programové nabídce**
 - **Vlastní rozbor zvoleného televizního pořadu (jeho skladba, autorské zastoupení, charakteristika)**
 - Předpokládá se samostatná analýza zvoleného pořadu